

4 בנובמבר 2021

כ"ט בחשוון תשפ"ב

לכבוד,

מר גיא סמט

הממונה על הנפט

מינהל אוצרות טבע, משרד האנרגיה

מר סמט הנכבד,

הנדון: התניית ההסכם בין דלק למובאדלה בתנאים שיבטיחו הגנה על האינטרס הציבורי

סימוכין: מכתבנו מיום 2 באוגוסט 2021; הודעתך מיום 3 באוקטובר 2021

שמחנו לשמוע שהוועדה המייעצת לבחינת היבטי בטחון לאומי בהשקעות זרות ("הוועדה") סיימה את בחינת העסקה שנחתמה בין חברת דלק קידוחים – שותפות מוגבלת לבין חברת Mubadala Petroleum, לרכישת חלקה של דלק במאגר הגז תמר ("העסקה"), והעבירה אליך את המלצותיה. אנחנו פונות אליך כעת על מנת להדגיש חשש מרכזי המחייב את התייחסותך טרם אישור העסקה – הבטחת חופש הפעולה של המאסדרים הנוגעים לאסדרת שוק הגז, שכן כבר כעת ישנו חשש של ממש לכבילת ידי המאסדרים – ופרט בעניין הגבלת גובה התמלוגים המשולמים על ידי מאגר תמר, וזאת לפי סעיף 3 להודעת דלק על ההסכם. והכל כמפורט להלן:

החזקות משמעותיות של חברה בבעלות ממשלתית זרה בנכס בעל חשיבות אסטרטגית לאומית עלולות לייצר מנוף לחץ על מקבלי ההחלטות ולהשפיע על שיקול דעתם של המאסדרים תוך פגיעה באינטרס הציבורי

1. כידוע, עסקת דלק-מובאדלה היא עסקה להעברת זכויות משמעותיות בתשתית לאומית חיונית בתחום הגז הטבעי, תחום שהוגדר על ידי המשרד לעניינים אסטרטגיים כבעל רגישות לאומית גבוהה.¹ רגישות זו אף גוברת לאור ההתפתחויות האחרונות בשוק הגז המעידות על כך שמאגר תמר, המאגר נשוא העסקה, עתיד להיות ספק הגז היחיד של חברת החשמל, ספקית החשמל הגדולה בישראל עליה נסמכת אספקת החשמל לכמעט כל אזרחי המדינה, בשנים הקרובות.²
2. אין זה סוד כי בעלות משמעותית על תשתית לאומית חיונית מעניקה לבעל החזקה כוח השפעה לא מבוטל על גורמי מדיניות. כוח זה אף מתעצם נוכח העובדה שמדובר בתחום מורכב, המאופיין בפערי ידע בין המאסדר לבין הגוף המפוקח, שהרגולציה לגביו משתנה ומתעדכנת בתדירות גבוהה, ומחייבת הליכי פיקוח ורישוי תמידיים.³
3. לא זו אף זו, מדובר בשוק הנשלט על ידי מונופול רב עצמה, שהרגולטורים הכלכליים התקשו, עוד קודם לשינוי הבעלות הצפוי במאגר תמר, לבצע בו רפורמות רגולטוריות המגנות על האינטרס הציבורי וזאת לנוכח לחצים אליהם היו

¹ <https://www.themarker.com/dynamo/premium-1.9554996>

² כך עולה מההסכמות שפורסמו ביום ה-4 ביולי 2021, בין חברת החשמל לבין מאגר הגז תמר, לפיהן חברת החשמל תרכוש את רובו המוחלט של הגז לצרכיה התפעוליים ממאגר זה.

³ כך למשל ניתן לראות בסעיף 18 לחוות דעתה של הוועדה לצמצום ריכוזיות בעניין "הענקת זכויות ברשיונות חיפוש נפט יבשתיים לדלק קידוחים":

https://www.gov.il/BlobFolder/unit/centralization_decrease_committee/he/Vaadot_ahchud_CentralizationDecreaseCommittee_Opinion2019_crude-oil-rights.pdf

- חשופים. בשוק פועלים כיום שני מאגרי גז בלבד, ששניהם נשלטים על ידי חברת שברון, המתפקדת גם כמפעילה הטכנית בשניהם, וקיימת חוסר וודאות לגבי מועד תחילת האספקה של מאגר הגז השלישי, כריש תנן.
4. החששות ביחס להשפעתה של חברת מובאדלה על המשק הישראלי גדלות עוד יותר לאור מאפייניה של החברה. **חברת מובאדלה היא חברה בבעלות ממשלת איחוד האמירויות – ממשלה זרה שעד לאחרונה הוגדרה כמדינת אויב.** יתרה מכך, מדובר במדינה שהשלטון בה אינו דמוקרטי, לפיכך התנהלותה, הן ביחס למדיניות פנים והן ביחס למדיניות חוץ, אינה כפופה לסטנדרטים הנוהגים במדינות המערב הדמוקרטיות – יש להניח כי גם החברות בבעלותה אינן כפופות לסטנדרטים ולנורמות אלו. עובדה זו מגבירה את חוסר הודאות לגבי ההשפעות שתהיינה למעורבות החברה הזרה במקור הגז המשמעותי ביותר למשק הישראלי ולציבור בכלל וכן להשפעתה על מקבלי ההחלטות.
- מאפייני שוק הגז בשילוב עם אופייה של החברה הרוכשת עלולים להוביל לכבילת ידי המאסדרים – כפי שכבר עולה מהעסקה שנחתמה**
5. הכנסת חברה ממשלתית זרה כשחקנית מרכזית במשק הגז הישראלי עלולה לפגוע בשיקול הדעת המנהלי של הרגולטורים הרלוונטיים בבואם לשנות, לאכוף או לעדכן את הדין החל על שוק זה. כך למשל בתחום הכלכלי, שינוי הדין באופן שיש בו כדי להגביר את התחרות ולהוביל להוזלת מחירי הגז עלול להיתקל במכשולים עקב החשש שפגיעה ברווחיות החברה הזרה תוביל להליכי בוררות בין מדינותיים שיכבידו על המדינה הן מבחינה כלכלית והן מבחינה דיפלומטית. משמעות הדבר היא שהמאסדר, בבואו להסדיר את שוק הגז, עלול לשקול שיקולים שאינם מתיישבים עם האינטרסים המקצועיים עליהם הוא אמון.
6. **בהקשר זה נפנה את תשומת ליבך לכך שכבר מההודעה על ההסכם שפרסמה חברת דלק באתר מאיה, עולים חששות לכבילת ידי המאסדר ביחס לגובה התמלוגים – סעיף 3 להודעה מעלה חשש לכך שהעסקה נחתמה תוך מתן התחייבות כי שיעור התמלוגים המשולמים למדינה על ידי החברה הרוכשת לא ישתנה מזה הקבוע ערב חתימת ההסכם.**⁴
7. לאור כל המפורט לעיל אנו מצפות כי לא תאשר את העסקה טרם מתן התייחסות מעמיקה ויסודית לחששות שהוצגו בפנינו, וכן תוך קביעת תנאים שיבטיחו את חופש פעולתם של המאסדרים הרלוונטיים לטובת הציבור הרחב.
8. למותר לציין שלובי 99, הלובי של הציבור, מצפה כי מסקנותיך בהקשר זה תהיינה שקופות וחשופות לציבור, ככל הניתן. זאת, בין היתר לאור השפעתה הפוטנציאלית של העסקה על הציבור כולו והעיניים הרבות הנשואות להתפתחות עסקה זו. נשמח לעמוד לרשותך לכל שאלה והרחבה נדרשת.
9. בברכה,

מרב דוד

שקד הרן

מרב דוד

עו"ד, לובי 99

סמנכ"לית, לובי 99

⁴ ניתן לראות את הדיווח כאן:

<file:///C:/Users/Avshalom/Desktop/%D7%9C%D7%95%D7%91%D7%99%2099/%D7%9E%D7%9B%D7%99%D7%A8%D7%AA%20%D7%93%D7%9C%D7%A7/%D7%9E%D7%95%D7%91%D7%90%D7%93%D7%9C%D7%94%D7%94%D7%95%D7%93%D7%A2%D7%AA%20%D7%93%D7%9C%D7%A7%20%D7%91%D7%9E%D7%90%D7%99%D7%94.pdf>